

Innhold

Innledning	11
-------------------------	----

MARIT SEMUNDSETH & INGVILD ALFHEIM

Kapittel 1

«Hva er dette her, da?»

– Voksen–barn-dialog om en skoleforberedende oppgave	17
--	----

MARIT SEMUNDSETH

Innledning	17
------------------	----

Et sosiokulturelt perspektiv på barns språklæring.	20
---	----

Barns språklæring gjennom deltakelse i dialogsamspill.	20
---	----

Metodiske valg	21
----------------------	----

Valg av analysemodell	23
-----------------------------	----

Dialoganalyse	24
---------------------	----

Initiativkategorier.	24
---------------------------	----

Responskategorier	25
-------------------------	----

Dialoganalyse.	25
---------------------	----

Hva kjennetegner dialogen mellom assistent Irene og femårige Hans?

Analyse og tendenser	27
----------------------------	----

Drøfting med pedagogiske implikasjoner	29
--	----

Avslutning.	31
------------------	----

Refleksjonsoppgaver	32
---------------------------	----

Kapittel 2**«Gresskarmannen har en død koffert, ikke sant?»**

– Om språket i to gutters lek med LEGO 35

CHRISTINE B. ØSTBØ MUNCH

Innledning	35
Teoretiske perspektiver	36
Situasjonskonteksten og metodiske valg	38
Empirisk materiale, bearbeiding og utvalg	40
Analyseeksempel 1 – Gresskarmannen.	40
Analyseeksempel 2 og 3 – Walkietalkie, brekkjern og backflip.	44
Analyseeksempel 4 – bestemoren.	46
Analyseeksempel 5 – Poppasho	48
Oppsummering av funn: Til hva og hvordan bruker guttene språket? . .	49
Språklæring i Andreas og Sanders lek.	50
Pedagogiske implikasjoner.	51
Avslutning.	52
Refleksjonsspørsmål	52

Kapittel 3**«Det vet jeg på arabisk»**

– Om tilrettelegging for å lære et nytt språk siste året før skolestart 55

CECILIE DYRKORN FODSTAD

Innledning	55
Andrespråklæring.	56
Sentrale begrep	58
To eksempler på tidligere forskning	60
Metode	61
Amals barnehagehverdag	63
Organisering av barnegruppa og dagsrytmen	63
Planlagte aktiviteter	63
Spontane aktiviteter	65
Diskusjon av tilrettelegging for Amals språklæring	67
Avslutning.	71
Refleksjonsoppgaver	72

Kapittel 4**«Den hadde vi i barnehagen, vi»**

Om lese miljø og lesestunder i barnehagen, skolefritidsordningen og på skolen	75
--	----

INGVILD ALFHEIM

Innledning	75
Teoretiske perspektiver og tidligere forskning	76
Lese miljø	76
Lese stund	76
Grense objekter	77
Metodiske valg	78
Observasjon av lese miljø i Hasselnøtten barnehage	79
Observasjon av lese stunden i Hasselnøtten barnehage	81
Observasjoner av lese miljø ved Nøttelitenalleen aktivitetsskole	85
Observasjon av lese stunden i Nøttelitenalleen aktivitetsskole	86
Observasjoner fra lese miljø i klasserommet til 1a på Nøttelitenalleen skole	90
Observasjoner fra lese stund i klasse 1a på Nøttelitenalleen skole	92
Avslutning	94
Refleksjons oppgaver	96

Kapittel 5**«Når personalet blir byttet ut, må alle skjønne hvor viktig boka er»**

Profesjon, kunnskap og kvalitet i utviklingsarbeid	99
---	----

INGVILD ALFHEIM

Innledning	99
Bakgrunn for språkprosjektene	100
Teoretiske perspektiver på ledelse av utviklingsarbeid	101
Teoretiske perspektiver på praksisutførelse i lesing – synteser av heterogene fagdisipliner	102
Tidligere forskning på lesing viser at leseprosjekt fører til mer lesing . . .	103
Metodiske valg	104
Presentasjon av de tre utviklingsprosjektene	105
Intervju A: «Vi flytta om på mange på avdelingene, og da ble det vanskelig»	106
Intervju B: «Utfordringene er å finne riktige bøker, og så det at vi er spredt, vi er tre avdelinger som er spredt på to hus»	108
Intervju C: «... jeg kan tenke meg at en ulempe hadde vært hvis vi hadde fått noe som ble tredd på oss ovenfra og ned.»	111

Avslutning	113
Refleksjonsoppgaver.	116

Kapittel 6

«Jeg skal tegne og skrive, jeg»

– Et multimodalt perspektiv på to barneproduerte tekster	119
--	-----

MARIT SEMUNDSETH

Innledning	119
Tekstproduksjon i barnehagen og i skolens 1. klasse	120
Tidligere forskning på barns multimodale tekster	120
Et multimodalt perspektiv på tekst	121
Metodiske valg	122
Hvilken multimodal kompetanse uttrykkes i tekstene?	
Nærlesing og analyse.	123
Tekst 1 – Dørskiltet	124
Tekst 2 – Brevet	126
Diskusjon	129
Avslutning.	132
Refleksjonsoppgaver	133

Kapittel 7

«Det e jo det som e så kult»

– Om innføyde setninger hos en gutt på fem år	135
---	-----

CHRISTINE B. ØSTBØ MUNCH

Innledning	135
Minigrammatikk: Om innføyde setninger.	137
Tidligere forskning om tilegnelse av innføyde setninger	141
Refleksjoner over bruk av egne barn som informanter	143
Materialet og analyse.	143
Kvantitativ analyse	144
Substantiviske leddsetninger hos Isak.	146
Adjektiviske setninger	147
Adverbielle leddsetninger	148
Oppsummerende kommentarer og pedagogiske implikasjoner	151
Avslutning.	152
Refleksjonsspørsmål	152

Kapittel 8**«Det handler ikke om å finne fem feil!»****– Om kartlegging av språk i barnehagen 155**

CECILIE DYRKORN FODSTAD

Innledning	155
Ulike pedagogiske tradisjoner	156
Argumenter for og mot kartleggingsverktøy	158
Metode	159
Innsamling av materiale	159
Analyseprosessen	161
Drøfting	161
Alle barna kartlegges	161
Kartlegging som kvalitetssikring	162
Kartlegging for å se det enkelte barnet	164
Mengden av kartleggingsverktøy	166
Foreldresamarbeidet	168
Oppsummerende drøfting	168
Avslutning	170
Refleksjonsoppgaver	172

Kapittel 9**«Når det er ordentlig skoledag, så er det ikke det samme»****Skolen som bildebokmotiv 175**

INGVILD ALFHEIM

Innledning	175
Teori og tidligere forskning på skolen som litterært motiv i bildebøker	176
Metodiske valg	177
Kort om bøkene	179
Analyse av <i>Garmanns sommer</i>	179
Skolen og kunnskap	179
Skolemoden?	182
Skrift som illustrasjonsmotiv	183
Analyse av <i>Bukkene Bruse begynner på skolen</i>	184
Skolen og kunnskap	184
Skolemoden?	187
Skrift som illustrasjonsmotiv	189
Klasserommet	190
Analyse av <i>Akvarium</i>	192

Skolen og kunnskap	192
Skolemoden?	194
Skriften som illustrasjonsmotiv	195
Klasserommet	196
Avslutning.	197
Refleksjonsoppgaver	198
Forfatterpresentasjoner.	199
Litteraturliste	201
Stikkord	215